

طغیان

آیا تا به حال شاهد جاری شدن سیل بوده‌اید؟ وقتی رودخانه طغیان می‌کند چه اتفاقی می‌افتد؟ آیا فرد و جامعه‌ی انسانی نیز ممکن است دچار طغیان شود؟ در حیات انسانی، حد فاصل جریان طبیعی و طغیان چیست؟

شناخت واژه

طَغَى (تَ) طَغْيَانًا: از حد تجاوز کرد، غلبه کرد

طَغَا (عُ) طَغْوَانًا: از حد تجاوز کرد، بالا آمد

طاغوت: مصدر است که در معنای اسم فاعل به کار می‌رود؛ یعنی کسی یا چیزی که از حدود و قیود الهی تعدی و تجاوز می‌کند. از این رو بر شیطان، تجاوزگران، حاکمان متکبر و ستمگر، که خود را معبودانی در مقابل خدا معرفی کرده‌اند، لفظ طاغوت اطلاق می‌شود.

جست و جو

آیا مشتقات این ریشه در زبان فارسی به کار می‌رود؟ معنای آن‌ها را بررسی کنید و با کاربرد آن‌ها در زبان عربی مقایسه کنید.

کاربرد در قرآن

برای آشنایی بیش‌تر با کاربردهای مختلف این ریشه در قرآن، جدول زیر را کامل کنید.

معنای واژه	مشخصات صرفی واژه	عبارت قرآنی	واژه	آیه
		الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ نجر ۱۱	طَعَوْا	۱
		قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْعَيْتُهُ ق ۲۷	أَطْعَيْتُ	۲
		فَأَمَّا ثَمُودُ فَأَهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ حاقه ۵	طَاغِيَةِ	۳
		بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ذاریات ۵۳	طَاغُونَ	۴
		فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا اسراء ۶۰	طُغْيَان	۵

قرائت و ترجمه

۱- اِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ

حاقه ۱۱

۲- اِذْهَبْ اِلَى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغَى

فَقُلْ هَلْ لَكَ اِلٰى^۲ اَنْ تَزَكَّيْ

نازعات ۱۷ و ۱۸

۳- فَاَمَّا مَنْ طَغَى

وَءَاثَرَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

فَاِنَّ الْجَحِيْمَ هِيَ الْمَاوِي

وَ اَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ

وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى

فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَاوِي

نازعات ۳۷ تا ۴۱

۴- وَ السَّمَاءِ رَفَعَهَا وَ وَضَعَ الْمِيزَانَ

اَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ

الرحمن ۷ و ۸

۱- لَمَّا بر سر فعل ماضی به معنای «زمانی که، هنگامی که» است.

۲- هَلْ لَكَ اِلٰى: آیا می خواهی

٥- كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَغِي

أَنْ رَأَاهُ اسْتَعْنَى

علق ٧٥

٦- الَّذِينَ ءَامَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ

فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ

إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

نساء ٧٦

٧- فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ

وَلَا تَطْغَوْا

إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

هود ١١٢

٨- لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ

قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ
فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنِ بِاللَّهِ
فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى
لَا انْفِصَامَ لَهَا

وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا
يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ
يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ
أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

بقره ٢٥٦ و ٢٥٧

تمرینات

تمرین اول — با دقت و تدبر در آیات درس و آیات مشخص شده به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱- طغیان به چه معناست؟ (آیات ۵ حاقه، ۲۲ نبأ)

۲- طغیان چه ریشه و عللی می‌تواند داشته باشد؟ (آیات ۶۲ تا ۶۴ مائده، ۱۱ یونس و ۱۰ تا ۱۲ فجر)

تمرین دوم — با مراجعه به آیات درس بیان کنید که در مقابل (متضاد) مشتقات ریشه‌ی «طغی» چه واژه‌هایی به کار رفته و سپس مفهوم خاص طغیان در آیه‌ی مورد بحث را توضیح دهید.

حكمة

حضرت امير المؤمنين على عليه السلام :

إِحْذَرِ الْكِبَرَ
فَإِنَّهُ رَأْسُ الطُّغْيَانِ
وَمَعْصِيَةُ الرَّحْمَنِ

غورالحكم، ج ٢، ح ٢٧٩

